

93689 [2.-1]

ПОСТАНОВЛЕНІЯ,
ОТНОСЯЩІЯСЯ КЪ ДѢЙСТВІЯМЪ
ГУБЕРНСКИХЪ ПРАВЛЕНІЙ
И
УѢЗДНЫХЪ НАЧАЛЬНИКОВЪ.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ ДѢЛЪ.

ЧАСТЬ II.

По Полицейскому Отдѣленію.

ТОМЪ I.

A) Полиція вообще.

191

PRZEPISY,

ODNOSZĄCE SIĘ DO CZYNNOŚCI

RZĄDÓW GUBERNIALNYCH
i
NACZELNIKÓW POWIATOWYCH.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

ЦЗЕСЬ II.

Wydział Policyjny.

ТОМЪ I.

A) Policya w ogólności.

1866.

[21]

nego spisanego, i na tój dopiéro zasadzie, wciągano ich do księgi ludności, jako małżonków,

- 2° aby po urodzeniu się każdego dziecka w rodzinie żydowskiej, wymagano, nietylko spisania metryki jego urodzenia, ale nadto złożenia zarazem aktu małżeństwa rodziców, przez Urzędnika Stanu Cywilnego wydanego, i na mocy jedynie takiego aktu w księgach stanu cywilnego zapisywano dziecko urodzone za prawe,
- 3° aby Władza administracyjno-policyjna, za dostrzeżeniem pośród żydów uchybienia przeciwko przepisom o aktach stanu cywilnego, doniosła o tём wprost od siebie Prokuratorowi Królewskiemu przy właściwym Trybunale Cywilnym.

Doniesienia o wydaném zarządzeniu, oczekiwać będzie.

W Warszawie d. 10 (22) Października 1859 r.

Nr. 8,654/35,205.

№ 2.

Rozporządzenie objawiające decyzję, zatwierdzającą nową instrukcję o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w Królestwie, oraz wzór do nowych książeczek legitymacyjnych.

(d. 5 (17) Grudnia 1861 r.)

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

Rada Administracyjna, na posiedzeniu swém z dnia 10 (22) Listopada r. b. zatwierdziła przedstawioną przez Komissję Rządową Spraw Wewnętrznych nową Instrukcję o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w Królestwie, zastępującą dotychczasowe w przedmiocie tym obowiązujące przepisy

Instrukcyja ta z aneksami do niej należącemi, drukuje się obecnie i wkrótce Rządowi Gubernialnemu zakomunikowaną będzie.

Taż decyzją Rada Administracyjna zatwierdziła wzór nowój książeczki legitymacyjnej, egzemplarz której kosztować będzie 1 kopiejkę srebrną.

Drukarz tutejszy Orgelbrand, utrzymawszy się na odbyłym w téj mierze z rozkazu Rady Administracyjnej przetargu, odstąpił jeszcze od powyższej ceny pewien rabat, który z powodu niemożności rozłożenia go na każdą z osobna książeczkę, przejdzie na korzyść funduszu, z jakiego druki zarządzone zostaną.

Z uwagi, że z początkiem roku przyszłego 1862 osoby potrzebujące książeczek legitymacyjnych, czy to z powodu nie posiadania tychże dotąd, czy z przyczyny dojścia do lat 14 wieku, zagubienia dawnych, lub onych zniszczenia, zaopatrywane być winny, stosownie do art. 35 Instrukcyi rzeczonój, już w nowo książeczki, po cenie powyższej. Kommissya Rządowa, dla postawienia siebie w możności oznaczenia w przybliżeniu ilości mających się drukować książeczek dla gubernii N., wzywa Rząd Gubernialny o spieszne doniesienie, ile, chociaż przez przybliżenie, potrzeba będzie na rok przyszły książeczek legitymacyjnych dla mieszkańców jego gubernii obojga płci, bez różnicy stanu i wyznania.

W Warszawie d. 5 (17) Grudnia 1861 r.

Nr. 37,502f23,803.

№ 3.

Rozporządzenie o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w Królestwie.

(d. 19 (31) Stycznia 1862r).

Do Rządu Gubernialnego N.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

Zreskryptu Kommissyi Rządowój, z dnia 5 (17) Grudnia r. z.
Nr. ^{37502.}_{23803.} wiadomo Rządowi Gubernialnemu, że Rada Administra-

cyjna Królestwa, na posiedzeniu swém z dnia 10 (22) Listopada r. z. zatwierdziła przedstawioną przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych nową Instrukcyę o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w Królestwie Polskiem.

Instrukcyę tę, dla zyskania na czasie, Kommissya Rządowa w dniu dzisiejszym przesłała wprost Naczelnikom i Prezydentom miast gubernialnych, dla rozesłania onój do podwładnych, pierwszym, urzędów administracyjno-policyjnych, z dołączoną oddzielną informacją, obejmującą w ogólnym rysie przepisy rzeczzone.

Egzemplarzy N. Instrukcyi téj, oraz informacji przesyłając Rządowi Gubernialnemu, Kommissya Rządowa wzywa go, o przedsięwzięcie stosownych ze swój strony środków, aby Instrukcyja spiesznie wprowadzoną była w wykonanie, aby zasady onój z całą ścisłością były spełniane, aby winni zaniedbania, lub przekroczenia, do stosownej odpowiedzialności byli pociągani, aby nowy wzór ksiąg ludności (art: 16.) stopniowo był wprowadzony, i aby z początkiem każdego roku wszystkie osoby, do lat 14 wieku doszłe, bez różnicy płci i wyznania, w książeczki legitymacyjne zaopatrywane były, podług nowego wzoru (35, 39).

Należy więc z końcem roku każdego zażądać od drukarza i księgarza warszawskiego Orgelbranda tyle książeczek rzeczonych, ile mniej więcej potrzeba będzie na rok następny dla gubernii.

Przedsiębiorca, obowiązany jest żadaną ilość książeczek dostarczyć Rządowi Gubernialnemu na swój koszt, bez oddzielnego za to wynagrodzenia.

Należytość zaś, jaka przypadać mu będzie za dostarczone książeczki, licząc za każde 1,000 sztuk po Rs. 8 kop. 65, Rząd Gubernialny przelewać będzie na Kassę Główną Królestwa, z wezwaniem jój, aby kwotę oznaczoną wypłaciła do rąk i za kwitem Orgelbranda, należycie poświadczonym.

Tym sposobem ujednostajni się w całym kraju dowód legitymacyi osobistój i przetnie się droga do nadużyć, pod względem

wymagania od mieszkańców wyższych za książeczki legitymacyjne opłat.

A że mieszkańcy płacić będą za każdą książeczkę po kop. 1. czyli za 1,000 sztuk Rs. 10; resztującą więc na 1,000 sztuk kwotę Rs. 1 kop. 35, Rząd Gubernialny perceptować będzie na rzecz tego funduszu, z jakiego należność dla przedsiębiorcy assygnowaną zostanie.

Za druki na księgi ludności, pobierać należy tyle tylko, ile rzeczywiście wyniosą koszta papieru i druku. Cena onych przez Dziennik Gubernialny ogłaszana być winna corocznie. (art: 5.)

W widokach zmniejszenia korespondencji i ułatwienia ogólnego, Rządy Gubernialne zwolnione zostały od udzielania świadectw przesiedlenia dla wszystkich osób przenoszących się z gubernii do gubernii, oraz dla spisowych przenoszących się z powiatu do powiatu w tej samej gubernii (art. 59.); i obowiązek ten przeszedł na Naczelników Powiatowych.

Nadto, ze względu na niepraktyczność zasady, skassowano 3ci egzemplarz ksiąg ludności, który dotąd w biurze Rządu Gubernialnego znajdować się był winien. (art: 17. 18).

Rząd Gubernialny uznany został za ostatnią instancję dla rekursów, zanoszonych o czynienie utrudzeń w kwestyi przesiedleń w głębi kraju. (art: 65).

Wszelkie inne zmiany, lub nowe przepisy, wyjaśnione zostały szczegółowo w dołączonym tu reskrypcie, do Naczelników Powiatowych wydanym.

Główny nadzór nad ścisłym wykonywaniem przez respective Władze miejscowe w gubernii poruczonych im obowiązków, Kommissya Rządowa wkłada na Rząd Gubernialny.

W Warszawie d. 19 (31) Stycznia 1862 r.

Nr. 37,502/23,803.

Annex do Nru 3go.

Do Naczelnika Powiatu N.
(lub Prezydenta miasta N. Gubernii N.)

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

Dotychczasowe przepisy o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w Królestwie, w rozlicznych mieściły się źródłach, jako to: w Dekrecie Królewskim z d. 18 Stycznia 1810 r., Instrukcyi Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 4 Maja t. r., postanowieniu Namiestnika Królewskiego z d. 27 Stycznia 1818 r., Informacyi z d. 9 Lutego t. r., przez ówczasowego Ministra Spraw Wewnętrznych wydanéj; oraz, w wielu innych, pośrednią i bezpośrednią łączność z przedmiotem tym mających urządzeniach Najwyższych, Namiestnika Królewskiego i Rady Administracyjnój; wreszcie, w rozporządzeniach Kommissyi Rządowój Spraw Wewnętrznych, w rozwinięciu zasad powyższych, różnocozasowie wydanych.

Tak rozrzucone przepisy, dotyczące przedmiotu, z natury swój ważnego i codzienne zastosowanie mającego, oraz czynności do niego odnoszących się, szczególnie pod względem spisu wojkowego, wymagały zebrania ich w jedną systematyczną całość; tém więcéj, że i sama osnowa zasad rzeczonych, z upływem lat 50, od czasu ich wydania, wywoływała potrzebę pewnych zmian.

Tém powodowany Książę Namiestnik Królestwa, polecił Kommissyi Rządowój Spraw Wewnętrznych, ułożenie oddzielnój instrukcyi o formowaniu, prowadzeniu i utrzymywaniu ksiąg ludności w gminach miejskich i wiejskich w Królestwie.

W skutku tego Instrukcyja rzeczona została przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych ułożoną, Radzie Administracyjnój Królestwa przedstawioną, i przez tęż ostatnią na posiedzeniu z d. 10 (22) Listopada r. z. Nr. 7,257, zatwierdzoną.

Pragnąc przyspieszyć wprowadzenie w wykonanie w mowie będącej Instrukcyi, Kommissya Rządowa, dla zyskania na czasie, przesyła wprost Naczelnikowi Powiatu N. exemplarzy N. takowej, wraz z aneksami, polecając, rozesłać ją bezzwłocznie podwładnym sobie urzędom administracyjno - policyjnym, z dołączeniem każdemu kopii rozporządzenia niniejszego, które w celu tym, również w N. exemplarzach przesyła się.

Jakkolwiek Instrukcyja zawiera przepisy szczegółowo i dokładnie informujące, Kommissya Rządowa wszelako, dla bliższego poznamienia z onemi urzędów miejscowych i łatwiejszego wrażenia w pamięci zmian, oraz nowych zasad, jakie do niej wprowadzonymi zostały, znalazła potrzebném zebrać je w następującóm streszczeniu.

1° Księgi ludności w gminach miejskich i wiejskich Królestwa, prowadzone będą, jak dotąd, dwojakiego rodzaju:

a) *Księgi ludności stałej.*

b) *Księgi ludności niestałej, dotychczas meldunkowemi* zwane.

Nadto, po hotelach i domach zajezdnych w miastach, utrzymywane będą książki właściwe *meldunkowe*. (Art. 2).

Art. 3, 4, 5, pouczają, kto winien utrzymywać i sprawiać księgi ludności.

Wszystkie wyrazy i liczby w księgach tych wypisywać należy całkowicie, bez zastępowania ich używaniem „ditto“ lub t. p. (Art. 6).

Na jednej stronnicy księgi ludności, zapisywać można odtąd tylko 10. osób stosownie do linii poprzecznych. (Art. 7).

Art. 8. wskazuje kary, do jakich pociągani będą dopuszczający się uchybień lub nadużyć w prowadzeniu ksiąg ludności.

Księgi ludności zupełnie zakończone, winny być zachowane w aktach urzędu gminnego. (Art. 9).

Nadzór nad utrzymaniem ksiąg ludności w ciągłym porządku, należy, oprócz Władz administracyjnych, i do Inspektora Spisu i Zaciągu wojskowego w Królestwie. (Art. 10).

Prezydenci, Burmistrzowie i Wóje gmin, utrzymywać mają skrowidze alfabetyczne do ksiąg ludności stałej i niestałej. (Art. 3).

Wykreślenie osób z ksiąg ludności, następować powinno w ścisłym zastosowaniu się do Art. 24 i 61 i zamieszczonych przy nich uwag.

2° Księgi ludności *stałej* prowadzone będą w dwóch exemplarzach, z których jeden znajdować się ma w Urzędzie Wójta gminy, lub w Magistracie miasta, drugi zaś w biurze Naczelnika powiatu. W miastach gubernialnych, exemplarz jeden prowadzony będzie u właściciela domu na gruncie, drugi w Magistracie miejscowym.

Przepisany postanowieniem Namiestnika Królewskiego z d. 27 Stycznia 1818 r., trzeci egzemplarz ksiąg ludności dla Rządów Gubernialnych, jako nie mający zastosowania praktycznego, został zniesiony. (Art. 17, 18).

Kto może być zapisany do ksiąg ludności *stałej*, wskazują Art. 12 i 20.

Wzór do ksiąg tych utrzymano tymczasowo dotychczasowy, stanowiący aneks pod lit. *a* do cytowanego wyżej postanowienia z r. 1818 (Art. 15).

Dodano tylko dwie nowe uwagi do punktów 3 i 5-go tegoż Art. 15.

Ze względu jednak, że wzór ten wymagał pewnych zmian i udokładnienia, przepisano nowy, który zaprowadzony być ma w tych wypadkach, jakie Art. 16 wskazuje. Wzór ten dołączony jest pod Nr. 1 annexów i obejmuje przykłady, za wskazówkę do prowadzenia go służyć mające.

Art. 19, 21 i 22 wskazują: z ilu oddziałów składać się ma księga ludności *stałej*.

O osobach *ubytych* bez wiedzy Urzędu gminnego, prowadzoną być ma oddzielna kontrolla, podług wzoru pod N. 2 annexów. (Art. 23 uwaga).

3° Księgi ludności *niestałej*, prowadzone będą podług wzoru pod Nr. 3 annexów, w jednym, jak dotąd, exemplarzu, z wyjątkiem miast gubernialnych, w których właściciele domów, prowa-

dzący księgi ludności stałej, utrzymywać będą i księgi ludności niestałej. (Art. 27).

Art. 24 wskazuje, jakie osoby do ksiąg ludności niestałej zapisywane być winny; zaś art. 29 informuje, jakie ma przeznaczenie w księgach tych rubryka: „Adnotacje“.

O Księgach *meldunkowych* stanowi Art. 28.

4° Prezydenci, Burmistrze i Wójtowie gmin, jako obowiązani prowadzić i utrzymywać księgi ludności w ciągłym i należyтым porządku, dopełniać powinni, w ciągu każdego roku, z całą skrupulatnością wszystko to, co w celu tym przepisuje szczegółowo Art. 30 Instrukcyi. Ułatwi im to także czynność regulacyi ksiąg ludności, jaka czeka ich z Art. 37, 38, 39, 40, 41, 42, i ochroni ich od odpowiedzialności, Artykułami 8, 48 i 49 określonej.

W tym celu, utrzymywać winni w należyтым porządku dowody, o jakich w Art. 32 mowa, bacząc nadto jak najściślej na Art. 33 o dowodach osób, w wieku *spisowym* będących. (Art. 34).

5° Z początkiem każdego roku, Prezydenci, Burmistrze i Wójtowie gmin, zaopatrzyć winni każdą osobę, bez różnicy płci, stanu i wyznania, która lat 14 wieku ukończyła, w książeczkę legitymacyjną, podług nowego wzoru, dołączonego pod N. 6, aneksów. Cena książeczki jest stała, po 1. kop. sr. za egzemplarz. (Art. 35, 39). Zachowają oni ściśle, względem spisowych, przepis zawarty w Art. 36, a nadto, ogólny zawarty w Art. 62.

Książeczki te podług nowego wzoru, udzielać należy i tym, którzy poprzednie zagubili, zniszczyli; lub też, w miejsce książeczek zużytych przez zapisanie ich do końca.

Książeczki legitymacyjne tylko przez Rządy Gubernialne Naczelnikom Powiatowym dostarczane być winny, a przez tych ostatnich Władzom miejscowym.

Obowiązany więc jest Naczelnik Powiatu tak się w téj mierze urządzić, aby w biurze swoim posiadał dokładną kontrolę otrzymanych z Rządu Gubernialnego i wyexpensowanych książeczek legitymacyjnych, i aby zesłany z jego ramienia na grunt gmi-

ny miejskiej lub wiejskiej urzędnik do rewizji ksiąg ludności (Art. 44), był w możności sprawdzenia, czy książeczka legitymacyjna nie została udzieloną osobie do pozyskania jej prawa nie mającej. (Art. 35).

6° Z powodu zatwierdzonych Najwyżej w d. 3 (15) Marca 1859 r. nowych przepisów o powinności zaciągowej w Królestwie Polskiem, zaszła potrzeba zaregulowania do nich przepisów, jakie pod względem tym dotyczą ksiąg ludności.

Poniekąd znajdują się one już w Instrukcyi z d. 1 (13) Listopada 1860 r., rozwijającej Ukaz powyższy.

W zastosowaniu się więc do tych dwóch źródeł, wprowadzono oddzielny do obecnej Instrukcyi Rozdział: *O księgach ludności, pod względem spisu wojskowego.*

Rozdział ten (Art. 37-50,) wskazuje głównie, w jaki sposób odbyta być winna przez Urzęda gminne *regulacya*, a przez Władze powiatowe *rewizja* ksiąg ludności

Jest on podstawą i wskazówką do dokładnego i regularnego utrzymania ksiąg ludności w należyтым porządku, a zarazem oznacza kary na winnych.

Każdy więc, kto z księgami ludności do czynienia mieć będzie, ze względu na dobro służby i własny interes, przejąć się winien ważnością przepisów w Rozdziale tym zawartych, obznajmiwszy się z nimi jak najdokładniej; co tém łatwiej da się uskutecznić, że przepisy te z wszelkimi szczegółami skreślone zostały.

Naczelnicy Powiatowi na Artykuły 44, 47, 48, 49, 50. Pomo-cnicy ich do spisu wojskowego na Art. 43, 44, 45, 46, 47, zaś urzęda gminne na Art. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 48 i 49, szczególniejszą uwagę swą zwracać winny.

7° Art. 51—54 określają: znaczenie *stałego* zamieszkania; co się zowie *przesiedleniem*, a co *emigracyą*; skutki wynikające z samowolnego opuszczenia miejsca swego zamieszkania; przyjęcia na stałe mieszkanie osoby w stósowne pozwolenie nie opatrzonej; niezameldowania Władzy o przybyłej na mieszkanie osobie i wydania niewłaściwego świadectwa przesiedlenia.

Jaka korespondencya w rzeczy przesiedleń, oprócz dopełnianych z miejsca na miejsce w głębi kraju, wolną jest od użycia papieru stempowego i opłaty porta, wskazuje Art. 55. Świadczenia przesiedlenia wydawane być winny na stemplu ceny kop. 7½, (tenże Art.).

Dla świadectw akceptacyjnych i przesiedlenia, przepisano wzory, dołączone pod Nr. 7 i 8 annexów. (Art. 57, 58, 59, 60).

Świadczenia *akceptacyjne* dla osób, przesiedlających się z innego powiatu, gubernii, z m. stołecznego Warszawy i miast gubernialnych, poświadczają Naczelnicy Powiatowi. (Art. 57).

Ponieważ Rządy Gubernialne zwolnione zostały od wydawania świadectw przesiedlenia, Naczelnicy więc Powiatowi udzielać je będą wszystkim, bez różnicy osobom, przenoszącym się z powiatu do powiatu w téjże, lub w innéj gubernii położonego, do m. Warszawy i do miast gubernialnych. W m. stołeczném Warszawie, attrybucya ta służy Zarządowi Ober-Policmajstra, a w miastach gubernialnych—Prezydentom. (Art. 59).

Miasta po-gubernialne i podniesione do rzędu gubernialnych, uważać należy, pod względem wydawania świadectw przesiedlenia na równi z miastami gubernialnemi. (Uwaga do Art. 59).

Urzęda gminne, wydawać będą świadectwa przesiedlenia tym co i dotąd osobom. (Art. 59).

Z osnowy Art. 64,—67, wypływa, że nikomu nie może być wzbraniane, albo zwlekane wydanie świadectwa przesiedlenia, lub akceptacyjnego.

Artykuł 63, określa termin, w którym osoba przesiedlona przybyć winna do miejsca nowego stałego pobytu swego.

Niewiasta zamężna zapisaną być ma w miejscu stałego zamieszkania, jój męża; nie może więc, bez zezwolenia jego, uzyskać przesiedlenia w inne miejsce. (Art. 68).

Art. 69 mówi o przesiedlaniu się małoletnich, nieusamowolnionych.

Osoby powołane do urzędowania, z którym obowiązek stałego mieszkania w miejscu urzędowania jest połączony, wolne są

od wyjednywania dla siebie i rodziny świadectw przesiedlenia. (Art. 71).

Art. 72—75, zawierają przepisy o przesiedlaniu się starożytkonnych.

O przesiedlaniu się do Cesarstwa Rosyjskiego i emigracyi za granicę, o zapisywaniu do ksiąg ludności stałej Królestwa mioszków Cesarstwa i cudzoziemców, oraz o wykreślaniu z nich przepisy dotychczasowe. (Art. 76, 77, 78).

Instrukcyja tu załączona, wszytą być winna z annexami, na początku akt, do ksiąg gminnych należących. (Art. 11).

Takie przepisy, w ogólném zebraniu, zawiera nowa Instrukcyja o księgach ludności, zastępująca wszystkie dotychczasowe w tój mierze rozporządzenia.

Kommissyja Rządowa najmocniój zaleca Naczelnikowi Powiatu, ażeby z chwilą odebrania niniejszego rozporządzenia, przystąpił, bez straty czasu, do wprowadzenia Instrukcyi tój w wykonanie; a następnie przestrzegał ściśle, aby księgi ludności zawsze i wszędzie w należyтым porządku były utrzymywane; aby nowy wzór onych *stopniowo był* wprowadzany; aby książeczki legitymacyjne regularnie, mającym do posiadania ich prawo, były udzielane; aby regulacyja i rewizyja ksiąg ludności corocznie odbywała się; zgoła, ażeby przedmiot, dotyczący prowadzenia ksiąg ludności, należycie został uporządkowany.

W Warszawie d. 2 (14) Września 1862 r.

Nr. 37,502f23,803.